

Sygn. akt IV U 1451/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: stażysta Anna Barcikowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania M. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 12 kwietnia 2013r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni M. L. prawo do emerytury od dnia 13 marca 2013r.;

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 1451/13

UZASADNIENIE

Skarżąca M. L. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 12 kwietnia 2013r., znak (...), odmawiającej jej prawa do emerytury. Skarżąca wniosła o zaliczenie do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i powołując się powołał na art. 10 i 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr. 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) wskazał, że skarżąca wprawdzie udowodniła wymagany okres pracy w warunkach szczególnych, ukończyła 55 lat i złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na rzecz budżetu państwa, jednak nie udokumentowała 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999r. Pozwany uznał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w okresach od dnia 22 stycznia 1974r. do dnia 31 sierpnia 1974r. oraz od dnia 1 lipca 1976r. do dnia 2 stycznia 1978r. Organ rentowy nie uznał pozostałych okresów takiej pracy wskazanych przez wnioskodawczynię, tj. od dnia 1 września 1974r. do dnia 30 czerwca 1976r. z uwagi na zamieszkiwanie w internacie szkoły zawodowej i od dnia 3 stycznia 1978r. do dnia 13 lutego 1982r. z uwagi na zameldowanie w innej miejscowości, niż miejscowość C..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżąca urodziła się w dniu (...), zatem w dniu (...) ukończyła 55 lat.

(bezsporne)

Wnioskodawczyni uczyła się w ośmioklasowej szkole podstawowej, którą ukończyła o czasie, tj. w 1973r. Od września 1973r. uczyła się w (...) Szkole (...) w K. w zawodzie koszykarz-plecionkarz, korzystając odtąd z internatu przy tej szkole. Wszystkie przerwy w zajęciach szkolnych, tj. wakacje i ferie, skarżąca spędzała u rodziców, pracując w ich gospodarstwie rolnym. Ponadto co roku jesienią w okresie wykopków ziemniaków i buraków oraz wiosną w okresie sianokosów rodzice skarżącej zwalniali ją z zajęć lekcyjnych po to, aby wnioskodawczyni pomagała przy tych pracach w ich gospodarstwie rolnym. Taki okres zwolnienia z zajęć w szkole wynosił jednorazowo 10-12 dni, a łącznie – jesienią do 6 tygodni, zaś wiosną do miesiąca. Wnioskodawczyni ukończyła szkołę zawodową w dniu 19 czerwca 1976r. Po ukończeniu szkoły zawodowej skarżąca nadal zamieszkiwała u rodziców i pracowała w ich gospodarstwie rolnym. Od dnia 3 stycznia 1978r. skarżąca była zameldowana w E. u kuzynki T. K., jednak faktycznie u niej nie mieszkała. Celem zameldowania w E. było umożliwienie wpłacenia przez rodziców skarżącej wkładu na mieszkanie dla niej w E.. Wnioskodawczyni podjęła następnie naukę w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w E., które ukończyła w dniu 29 kwietnia 1981r. Na zajęcia dojeżdżała autobusem, który wyjeżdżał o godzinie 13.00. Zajęcia odbywały się w poniedziałki, wtorki i czwartki w godzinach od 15.30 do 21.00. W dni, które wnioskodawczyni miała zajęcia, pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców rano, przez 3-4 godziny. Ponadto w okresie szczególnie pilnych prac zdarzały się pojedyncze dni, kiedy skarżąca nie jechała na zajęcia, a cały dzień pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców. Także w tym okresie nauki wszystkie okresy wolne od zajęć skarżąca poświęcała na pracę w gospodarstwie rolnym rodziców. Praca skarżącej w gospodarstwie rolnym rodziców była świadczona przez nią we wskazanych okresach w wymiarze nie mniejszym niż przeciętnie 4 godziny dziennie, a polegała na wykonywaniu prac przy produkcji roślinnej, zwierzęcej i w gospodarstwie domowym. Pomimo pomocy w gospodarstwie świadczonej przez skarżącą i jej rodzeństwo, w okresie niektórych prac polowych zachodziła konieczność zatrudnienia dodatkowych osób.

(dowód: odpisy świadectw ukończenia szkół k.13-15 akt ZUS, poświadczenie zameldowania k.10 akt ZUS, zaświadczenie Burmistrza D. o prowadzeniu przez ojca skarżącej gospodarstwa rolnego w C. k.12 akt ZUS, zeznania świadków J. R., J. H. i M. W. z rozprawy z dnia 9 sierpnia 2013r., zeznania świadka T. K. z rozprawy w dniu 11 września 2013r., zeznania wnioskodawczyni z rozprawy z dnia 11 września 2013r., także w związku z jej wyjaśnieniami z rozprawy z dnia 9 sierpnia 2013r.)

W okresie od dnia 15 lutego 1982r. do dnia 30 kwietnia 2003r. skarżąca była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy jako telefonistka, referent i operator urzędów, świadcząc w okresie od początku zatrudnienia do dnia 31 lipca 2001r. pracę w warunkach szczególnych jako telefonistka. Jeszcze w początkowym okresie pracy, tj. przez około 3 miesiące, zamieszkiwała u rodziców, następnie zamieszkała na stacji.

(odnośnie okresu zatrudnienia i charakteru pracy bezsporne, ponadto świadectwo pracy i świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 18-19 akt ZUS, odnośnie zamieszkiwania dowód: zeznania skarżącej z rozprawy w dniu 11 września 2013r.)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącej zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy przybliżyć przepisy prawa, które miały zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli na wskazanie okoliczności spornych, istotnych dla rozstrzygnięcia i omówienie postępowania dowodowego w tym tylko zakresie. Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 20 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem

Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżąca bezspornie spełnia kryterium ukończenia 55. roku życia i wymaganego na dzień 1 stycznia 1999r. okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych na stanowisku telefonistki (dział VIII poz. 19 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Ponadto skarżąca jest wprawdzie członkiem otwartego funduszu emerytalnego, jednak złożyła wniosek o przekazanie zgromadzonych w nim środków na rzecz Skarbu Państwa. Przeczył natomiast pozwany, aby na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawczyni legitymowała się łącznym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 20 lat – z przyczyn wskazanych w części wstępnej uzasadnienia. Należy wobec tego wyjaśnić, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, traktując je jak okresy składkowe, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Utrwalone są w tym względzie poglądy, które wskazują, że takie uzupełnienie umożliwia praca w wymiarze nie mniejszym niż 4 godzin dziennie (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1997r. w sprawie II UKN 96/96 – OSNAPiUS 23/97 poz. 473).

Jak należy wnosić z przebiegu postępowania, skoro skarżąca korzystała z internatu już od pierwszej klasy szkoły zawodowej, a nie – jak zakładano na etapie postępowania administracyjnego – od drugiej klasy, niewątpliwie bezsporny okres składkowy i nieskładkowy wynosił co najmniej 18 lat, 4 m-ce i 26 dni (19 lat, 0 m-cy i 3 dni jak w raporcie k.67 akt ZUS, pomniejszone o początkowo uznawany okres od dnia 22 stycznia 1974r., tj. od dnia ukończenia 16 lat w pierwszej klasie (...), do dnia 31 sierpnia 1974r.). Dodatkowo jednak należy zauważyć, że pozwany nie przeczył pracy skarżącej w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie wakacji w szkole zawodowej, co dawało kolejne 4 miesiące takiej pracy (wakacje między pierwszą i drugą oraz drugą i trzecią klasą, gdyż wakacje po trzeciej klasie od dnia 1 lipca 1976r. nie były kwestionowane jako okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawczyni już na etapie postępowania administracyjnego). Wobec tego brakujący w świetle stanowiska pozwanego okres pracy wynosił 1 rok, 3 m-ce i 4 dni.

W ocenie Sądu dowody przeprowadzone w toku postępowania sądowego potwierdziły okoliczność pracy skarżącej w gospodarstwie rolnym jej rodziców zarówno w okresie od jej zameldowania w E. przed podjęciem tam pracy w charakterze telefonistki (3 stycznia 1978r. – 13 lutego 1982r.), jak i wcześniejsze dodatkowe okresy pracy wiosną i jesienią w trakcie nauki w (...). Zeznania świadków i skarżącej po części korespondowały ze sobą, a po części się uzupełniały. Oczywiste jest, że zeznania te mogły nie zawierać szczegółów z uwagi na upływ czasu od opisywanych zdarzeń do dnia składania zeznań. Mogło być tak, że świadek J. R. nie wiedział o fakcie przemeldowania wnioskodawczyni do E., skoro nie zmieniło to faktu dalszego zamieszkiwania siostry w domu rodzinnym, stanowczo bowiem twierdził, że skarżąca zamieszkiwała u rodziców i pracowała w ich gospodarstwie do czasu podjęcia pracy w (...) oraz że rodzice wpłacili siostrze na mieszkanie. Świadek ten potwierdził ponadto, że w okresie nauki w (...) wnioskodawczyni była zwalniana przez rodziców z zajęć szkolnych w związku z koniecznością pracy przy wykopkach i sianokosach. Stanowcze były także zeznania T. K., która jednoznacznie twierdziła, że skarżąca była tylko u niej zameldowana, ale w rzeczywistości nie mieszkała, do czego zresztą nie było warunków, gdyż mieszkanie było małe, a jej rodzina już wówczas – czteroosobowa. Należy wobec tego podkreślić, że nie ujawniły się żadne podstawy do uznania zeznań świadków i skarżącej za niewiarygodne i to pomimo tego, iż świadek J. R. to brat wnioskodawczyni, a T. K. – jej kuzynka. Zeznania pozostałych dwóch świadków miały charakter ogólny, w tym jednak zakresie, o którym świadkowie ci mieli wiedzę – potwierdzały zeznania wnioskodawczyni oraz świadków J. R. i T. K..

Warto zauważyć, że nawet jeśli zachodziłyby wątpliwości co do precyzyjnego ustalenia zakresu pracy skarżącej gospodarstwie rolnym rodziców w trakcie roku szkolnego w (...), już w świetle powyższych ustaleń w sposób pewny można było przyjąć, iż skarżąca pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców w wymaganym wymiarze czasu pracy poza okresami niespornymi nie krócej niż w dniach od 20 czerwca 1976r. (ukończenie (...) nastąpiło 19 czerwca 1976r.) do 30 czerwca 1976r. oraz od 3 stycznia 1978r. do 13 lutego 1982r., a więc w okresie znacznie dłuższym, niż nieco ponad 15 miesięcy, brakujące do uzupełnienia 20 lat.

Konsekwencją dokonanych ustaleń co do ogólnego stażu skarżącej na dzień 1 stycznia 1999r. musiało być przyjęcie, że spełnia ona wszystkie przesłanki przyznania wnioskowanego prawa do emerytury. Skutkowało to zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i przyznaniem emerytury od dnia wniosku, tj. od dnia 13 marca 2013r. (pkt I. wyroku). Udowodnienie przez wnioskodawczynię dopiero na etapie postępowania sądowego, że legitymuje się ona wymaganym stażem 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, spowodowało ponadto stwierdzenie na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II. wyroku).